

СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

УДК 378.091.212:78:005.336.2

**ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА:
СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, СТРУКТУРА
(ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИЙ АСПЕКТ)**

Тетяна Баргій

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького***Анотація:**

У статті актуалізовано проблему підготовки майбутнього педагога-музиканта. Зосереджено увагу на диригуванні, як одному із найбільш складних і специфічних видів професійної діяльності майбутнього фахівця. Виокремлено особливості фахової компетентності майбутнього педагога-музиканта у процесі диригентсько-хорової підготовки. Проаналізовано погляди науковців щодо тлумачення понять професійної й фахової компетентності. Визначено компоненти структури диригентсько-хорової підготовки. Вказано на важливість зв'язку диригування із заняттями в хоровому класі. Під час вивчення хорових творів запропоновано побудову освітнього процесу за технологічним циклом: «сприйняття – аналітичне вивчення – відтворення». Наголошено, що фахова компетентність постає як інтегративна якість, яка охоплює музично-теоретичні знання і комплекс умінь та навичок практичної роботи з хоровим колективом.

Ключові слова:

майбутній педагог-музикант; фахові та професійні компетентності; диригентсько-хорова підготовка.

Resume:

Bagriy Tetiana. Professional competencies of the future teacher-musician: essence, content, structure (conductor and choral aspect).

The article updates the problem of training a future teacher-musician. Attention is focused on conducting, as one of the most complex and specific types of professional activity of a future specialist. The peculiarities of the professional competence of the future teacher-musician in the process of conducting and choral training are highlighted. The views of scientists regarding the interpretation of the concept of professional competence are analyzed. In general, professional competence is considered as the readiness and ability of a specialist to make effective decisions for the implementation of professional activities and is a set of key, basic and special competences. Key, basic and special competencies are characterized and their essence is revealed. The formation of professional competences, which depend on the subject field and are necessarily important in the professional activity of a teacher-musician, is indicated. Attention is focused on the activity approach as a method of organizing the professional training of a future specialist for successful practical activity. The importance of the connection of conducting with classes in the choir class is emphasized. During the study of choral works, it is proposed to build an educational process according to the technological cycle: "perception – analytical study – reproduction". The views of outstanding personalities of the modern national conducting and choral school on the profession of conductor-choirmaster are analyzed. The components of the structure of conducting and choral training are defined. The content of the communicative component was analyzed. It is indicated that the communicative component is an important integrative quality of the personality in the professional activity of the conductor-choirmaster, which determines the productivity of solving professionally significant tasks in the process of communication with the choir.

Key words:

future teacher-musician, professional competence, conducting and choral training.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку системи освіти та євроінтеграційних процесів, які відбуваються в суспільстві, актуалізуються проблеми підготовки вчителя, педагога-музиканта. Питання професійної підготовки майбутніх фахівців знаходяться в руслі проблем, які вирішує педагогічна наука. Учителю важливо володіти педагогічними технологіями, які орієнтовані на динамічні зміни в навколишньому світі, ґрунтуються на розвитку різних форм мислення, творчих здібностях, соціально-адаптаційних можливостях особистості. Знання педагогічних технологій дає можливість майбутнім учителям розвивати в учнів здібності, які будуть необхідні їм для того, щоб самостійно визначитися у світі, приймати

обґрунтовані рішення щодо свого майбутнього, бути активними та мобільними суб'єктами на ринку праці.

Підготовка майбутнього педагога-музиканта у закладах вищої освіти вимагає складних за своєю структурою професійних якостей, які формуються у процесі навчання. У сучасних умовах розвитку суспільства зростають вимоги до особистості вчителя мистецьких дисциплін, його здатності використовувати набутий досвід у самостійній професійній творчій діяльності. Сучасна система професійної підготовки майбутніх учителів вимагає прояву дедалі більшої уваги до формування фахової компетентності майбутнього педагога-музиканта, зокрема, у диригентсько-хоровій

підготовці. У зв'язку з цим набула актуальності компетентнісна парадигма освіти, згідно з якою критерієм рівня підготовки фахівців постає їхня компетентність, що потребує визначення її сутності та змісту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку фахових компетентностей майбутнього педагога-музиканта розглядалися науковцями в різних аспектах. У наукових дослідженнях А. Козир, Г. Падалки, В. Соколова, О. Хижної висвітлюються питання професійної підготовки вчителя музичного мистецтва. Формуванню фахових компетентностей присвячені праці М. Михаськової, Н. Мурованої, І. Полубоярини, Є. Проворової, Н. Цюлюпи. Дослідження А. Авдієвського, А. Болгарського, А. Козир, А. Мартинюка, А. Мархлевського, П. Ніколаєнко, С. Світайло, Т. Смирнової, А. Соколової присвячені питанням диригентсько-хорової підготовки. Науковці акцентують увагу на необхідності вдосконалення навчального процесу, поєднуючи в ньому традиційні й інноваційні технології.

Формулювання цілей статті. Визначення особливостей фахової компетентності майбутнього педагога-музиканта у процесі диригентсько-хорової підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна система професійної підготовки майбутнього педагога вимагає прояву все більшої уваги до формування їхньої професійної компетентності.

Поняття компетентність багатогранне і містить у собі, окрім когнітивної та операційно-технологічної складових кваліфікаційного компоненту (знання, уміння і навички), мотиваційний компонент, який виявляється в особистісних якостях людини. Компетентності поділяються на загальні і фахові (навички, уміння і знання). Оволодіння загальними компетентностями передбачає загальні знання, здатність до аналізу і синтезу, до незалежного мислення, співпраці та спілкування, наполегливості, здібності до організації і планування, тобто, врахування якостей, які потрібні в багатьох ситуаціях, а не тільки в тих, які безпосередньо пов'язані з певною предметною галуззю. Компетентність виявляється в будь-яких видах діяльності, вказує на самостійність, досвід, рівень освіченості та сприяє успішному вирішенню окреслених завдань.

Поняття професійної компетентності педагога виражає єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності й характеризує його професіоналізм. Професійна компетентність педагога – складна єдина система внутрішніх психічних станів та властивостей особистості

спеціаліста: його готовності до здійснення професійної діяльності та здатності виробляти необхідні для цього дії.

У сучасній науково-педагогічній літературі розрізняють поняття «професійна компетентність», «фахова компетентність». До визначення цих понять у науковій літературі немає єдиного підходу.

Досліджуючи проблему розвитку компетентності, сучасний науковець О. Боднар окреслює професійну компетентність як базову характеристику діяльності спеціаліста, що включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, такі як мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і креативність мислення (Боднар, с. 132).

І. Зязюн зазначає, що зміст професійної компетентності – це знання предмета, методики його викладання, педагогіки і психології. Знання сучасного вчителя звернені, з одного боку, до дисципліни, яку він викладає, з іншого – до учнів, психологію яких мусить добре знати. (Зязюн, 2004, с. 32). Н. Ничкало наголошує, що професійна компетентність – це сукупність знань, умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію (Ничкало, 2000, с. 78). Набуття професійної компетентності, як зазначає О. Сергійчук, полягає і в тому, що професійне знання має формуватися водночас на всіх рівнях: методологічному, теоретичному, методичному, технологічному. Це потребує розвинутого професійного мислення, здатності добирати, аналізувати і синтезувати здобуті знання в досягненні педагогічної мети, уявляти технологію їх застосування (Сергійчук, 2011, с. 203).

Проаналізувавши дослідження науковців, можна узагальнити, що професійна компетентність розглядається як готовність і здатність фахівця приймати ефективні рішення для здійснення професійної діяльності і є сукупністю ключової, базової і спеціальної компетентностей.

Ключові компетентності необхідні для будь-якої професійної діяльності. Вони надають можливість особистості інтегруватися в суспільство та сприяють постійному вдосконаленню знань і навичок особистості відповідно до потреб часу. Базові компетентності відображають специфіку певної професійної діяльності (Савченко, 2010, с. 18–19).

Спеціальні (фахові) компетентності розглядаються науковцями як реалізація ключових і базових компетентностей. Фахова компетентність відзеркалює сутність

спеціальності, яку опановує студент, тому може бути схарактеризована як концептуальна основа підготовки фахівця. Вона відображає рівень сформованості професійних знань, умінь і навичок, його професійну ерудицію, що дозволяє успішно вирішувати три класи задач професійної діяльності: стереотипні, діагностичні та евристичні, що передбачені нормативно-правовими документами вищої школи (Волошко, 2005, с. 24). Г. Сорокіна визначає фахову компетентність як системно організовану, цілісну, особистісно-обумовлену характеристикою майбутнього фахівця як суб'єкта діяльності, адекватною цілям та змісту певного виду його професійної діяльності (Сорокіна, 2011, с. 207).

Невід'ємною складовою навчального процесу в закладах вищої освіти мистецького спрямування є формування фахових компетентностей, які залежать від предметної галузі та є необхідно важливими у професійній діяльності педагога-музиканта. Рівень сформованості фахових компетентностей здобувача освіти є визначальним фактором оцінки якості його знань. Професійна компетентність педагога-музиканта має свою специфіку, визначається метою і змістом музично-освітньої діяльності в школі і характеризується якістю реалізації на практиці результату формування в суб'єктів навчання фахових музичних компетентностей. Диригентсько-хоровий підготовці в освітньо-професійних програмах підготовки бакалаврів музичного мистецтва належить важливе місце, адже вона дозволяє студентам здобути фахові компетентності для роботи з хоровими колективами.

Диригентсько-хорова компетентність, як структурний компонент професійної компетентності, передбачає опанування методичною, педагогічною та диригентсько-хоровою підготовкою здобувачів вищої освіти. Зміст, форми та методи формування диригентсько-хорової компетентності майбутнього педагога-музиканта в класі хорового диригування, на заняттях хорового класу зумовлюються особливостями специфіки фахової підготовки. Орієнтація на майбутню професійну діяльність дає змогу здобувачам вищої освіти надавати пріоритет найбільш суттєвим аспектам навчального процесу; усвідомлювати процес навчання як результат інтеграції окремих дисциплін; визначати місце і функції окремого освітнього компонента в загальній структурі професійної підготовки. Специфіка навчального процесу полягає в тому, що студенти не тільки засвоюють конкретні знання та навички, але й оволодівають засобами

діяльності щодо змісту конкретної предметної галузі, тобто здійснюється процес формування фахових компетентностей.

Фахова навчальна дисципліна «Диригування» завжди займала провідне місце у формуванні компетентностей у загальній системі навчання майбутнього педагога-музиканта. Доведено, що диригування – один із найбільш складних і специфічних видів професійної діяльності в галузі музично-хорового мистецтва, тому підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва визначається необхідністю набуття студентами у процесі його опанування як інтегрованих фахових компетентностей, так і спеціальних, що притаманні хоровому мистецтву. Досліджуючи диригентську підготовку майбутнього педагога-музиканта, звертаємо увагу на діяльнісний підхід як метод організації професійної підготовки майбутнього фахівця на успішну практичну діяльність, а також самоосвіту та самореалізацію у творчій діяльності. Саме діяльнісне спрямування сприяє використанню положення теорії діяльності в методиці та інтерпретації змісту хорового твору.

Практичні заняття з диригування сприяють розвитку музичних здібностей студентів, необхідних для виконання та розучування хорових творів; формуванню елементів мануальної техніки та знаходження диригентських жестів, необхідних для передачі образно-виразної сторони твору. У диригентсько-хоровий підготовці майбутнього педагога-музиканта важливий постійний зв'язок занять у класі хорового диригування з роботою в хоровому класі. Хоровий клас інтегрує всі предмети диригентсько-хорового циклу, сприяючи формуванню слухових та вокально-хорових навичок у студентів. Під час індивідуальних занять з диригування Т. Белінська пропонує прийом «програмованих помилок», що полягає у невиконанні концертмейстером або педагогом необхідних вказівок у хорових партитурах у разі їх виконання і диригування студентом; метод уявного проспівування хорових партій і співу вголос за знаком викладача, прослуховування та аналіз хорового звучання в запису. Такі методи сприяють розвитку слухової реакції, набуття вмінь і прийомів репетиційної роботи з хором, створюють умови для виникнення в майбутніх фахівців диригентської справи узагальнених музичних образів і творчого підходу до виконання (Белінська, 2020, с. 77).

Формування фахових компетентностей під час диригентсько-хорової підготовки забезпечується побудовою освітнього процесу за технологічним циклом: «сприйняття – аналітичне вивчення – відтворення» хорових

творів. Та інколи вивчення хорового твору випереджає сприйняття. Таких недоліків слід уникати, адже глибоке вдумливе сприйняття хорового твору сприяє художньо-образній уяві і, як відповідь, – знаходить емоційний відгук і виникає рефлексивно-управлінська діяльність.

Оскільки предметом дослідження є визначення змісту фахових компетентностей в диригентсько-хоровій підготовці, проаналізуємо особливості професії диригента в наукових розвідках та хорознавчій літературі.

Корифей диригентського мистецтва М. Колесса наголошував: «Техніка диригування – це трудомісткий процес, який не зводиться до доладного відображення жестів. Вона є допоміжним елементом виразності монолітного образу диригента, його внутрішнього світогляду, його обличчя, його міміки» (Бермес, 2019, с. 70). Маєстро підкреслював, що виразність жесту залежить від багатства почуттів, думки, уяви та слуху диригента, котрі формуються завдяки життєвому та музично-професійному досвіду (Бермес, 2019, с. 72).

Великого значення у професійному зростанні педагога-музиканта видатний митець, хормейстер-новатор А. Авдієвський надавав участі майбутніх хормейстерів – диригентів у хорових форумах, конкурсах, фестивалях. На його переконання, будь-який конкурс – це не лише суперництво і змагання за «першість» у конкретній мистецькій події, а й відповідальність за підтримку й зростання фахової майстерності, просвітництво у сфері культури. Це й виховання молоді – її смаків, уподобань, світогляду, цінностей, громадянської позиції. Зрештою, це розширення простору спілкування, яке збагачує виконавський досвід, репертуар, спонукає до рефлексії досягнень і стимулює народження і втілення цікавих ідей (Комаровська, 2017, с. 25).

Патріарх української музичної культури, легенда хорового співу ХХ–ХХІ століть Павло Муравський у книзі «Моя хорова школа» зазначав, що «стати професіоналом-хормейстером – означає виробити у собі почуття розуміння природних і виражальних можливостей співочого голосу й художнього смаку, навчитися володіти хоровим звучанням. Диригента-хормейстера, який у змозі об'єднати в унісоні декілька чи велику кількість співаків у природному ладові й зберегти кантиленний спів, об'єднати академічний тембр і чисту вокальну інтонацію, можна назвати диригентом-професіоналом високого класу» (Муравський, 2014).

Олег Тимошенко, видатний диригент сучасності, вважав, що диригент-хормейстер повинен мати особливий дар – магічний вплив

на слухачів та виконавців, пробуджувати творче горіння й натхнення. Чільне місце в диригентській школі професора О. Тимошенка посідали основні інтегративні компетентності – національна культурно-мистецька, музично-граматична, вокально-хорова, диригентсько-виконавська та творча. «Справжній диригент, спрямовуючи свою енергію на виконавців, виявляє не тільки професійну майстерність, а й психологічну дію, він повинен бути талановитим митцем з яскравими волювими та артистичними даними» (Величко, 2020, с. 157–158).

Складність диригентської діяльності зумовлює необхідність оволодіння студентом великим обсягом професійних знань, умінь, навичок для управління хоровим колективом.

У структурі диригентсько-хорової підготовки виокремлюють такі компоненти:

- техніка диригування (забезпечує мануальне управління хоровим колективом);
- діагностика хорового звучання (вміння спрямовувати вокально-хорову роботу на покращення хорового звучання);
- управлінська сугестія (організаційні уміння, психологічні якості, вміння знайти контакт з колективом).

У диригентсько-хоровій підготовці практична діяльність (вокально-хорова й концертно-виконавська) займає домінантне місце. Та слід зазначити, що комунікативний компонент є важливою інтегративною якістю особистості в професійній діяльності диригента-хормейстера, який зумовлює продуктивність вирішення професійно-значущих завдань у процесі спілкування з хоровим колективом. Зміст комунікативного компоненту складають мотиваційні установки диригента-хормейстера; знання про сутність і специфіку організації художньо-виконавського спілкування, про способи вирішення, які виникають у процесі здійснення професійних завдань; художньо-виконавчі способи та прийоми комунікативної взаємодії з музикою та з учасниками хорового колективу. Ці знання необхідні для одночасного подвійного «живого» контакту і з публікою, і з інструментом диригента – творчим хоровим колективом. Водночас вміння знайти контакт з хоровим колективом, встановити емоційний мікроклімат і виробити систему ділового, творчого спілкування забезпечується волювими й особистісними якостями керівника хору.

Ця компетентність у професії диригента інтегрується і стає однією з провідних у професійній діяльності.

Висновки. Фахова підготовки майбутнього педагога-музиканта передбачає оволодіння диригентсько-хоровими компетентностями, які

відповідатимуть рівню та вимогам сучасного хорового виконавства та педагогіки. Диригентсько-хорові компетентності ми розглядаємо як інтегративну якість, яка охоплює знання з музично-теоретичних дисциплін та дисциплін диригентсько-хорового циклу, комплекс знань, умінь та навичок практичної

роботи з хоровим колективом, набуття особистісних якостей, які необхідні для майбутньої професійної діяльності. Та стрижнем всього має стати особистісний компонент. Саме тоді сформується не тільки диригент-вчитель, а й справжній диригент-художник, захоплений як педагогічними, так і творчими ідеями.

Список використаних джерел

- Белінська, Т., & Маніта, Л. (2020). Методичні основи диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в класі хорового диригування. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Херсон. Вип. 90. С. 77.
- Бермес, І. Л. (2019). Педагогічні спогади Миколи Колесси (на основі спогадів та інтерв'ювання учнів і колег маестро). *Культура і сучасність*. 1, 70–72.
- Боднар, О. (2016). Вокально-педагогічна компетентність майбутнього вчителя: філософсько-педагогічний аспект. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 20 (15), 130–135.
- Величко, Н., & Савчук, Є. (2020). Диригентська майстерня Олега Семеновича Тимошенка: музикознавчі принципи формування репертуару. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 4 (49), 153–173.
- Волошко, Л. Б. (2005). Професійна компетентність студентів як предмет психолого-педагогічного аналізу. *Наука і сучасність: зб. наук. пр. Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова*. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, Т. 48. С. 22–32.
- Зязюн, І. (2004). *Педагогічна майстерність: підручник*. Київ: Вища школа. 286 с.
- Комаровська, О. А. (2017). *Педагогічні ідеї та погляди Анатолія Авдієвського в контексті сучасних соціокультурних процесів і завдань мистецької освіти. (Розділ 1). Мистецько-освітні обрії творчості Анатолія Авдієвського: навчально-методичний посібник. Нотна хрестоматія*. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. 185 с.
- Муравський, П. (2019). *Мій мистецький метод*. URL: <https://pavlomuravskyi.com/pavlo-muravskij-mij-mysteczkyj-metod.html>
- Професійна освіта: словник: навч. посібник*. (2000). С. У. Гончаренко та ін. (Уклад.). Н. Г. Нічкало (Ред.). Київ: Вища школа. 380 с.
- Савченко, О. П. (2010). Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі. *Педагогічні видання. Е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку»*. Вип. 3. URL: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n3_2010_st_16/
- Сергійчук, О. (2011). Професійна компетентність майбутнього учителя у системі підготовки до педагогічної діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 4 (2). С. 203.
- Сорокіна, Г. (2011). Структура компетентності фахівця як наукова проблема. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 4 (2). С. 207–212. URL: [file:///C:/Users/HOME/Downloads/ppsv_2011_4\(2\)_32.pdf](file:///C:/Users/HOME/Downloads/ppsv_2011_4(2)_32.pdf)

References

- Belinska T., Manita L. (2020). *Metodychni osnovy dyryhentsko-khorovoї pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva v klasi khorovoho dyryhuvannia*. [Methodical foundations of conducting and choral training of future teachers of musical art in the class of choral conducting]. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichni nauky*. Vypusk 90, S. 77. [in Ukrainian]
- Bermes I.L. (2019). *Pedahohichni spohady Mykoly Kolessy (na osnovi spohadiv ta intervuiuvannia uchniv i koleh maestro)*. [Pedagogical memories of Mykola Kolessa (based on memories and interviews of students and colleagues of the maestro)]. *Culture and modernity*. 1, 70–72. [in Ukrainian]
- Kultura i suchasnist*. № 1, 2019, S. 70–72. [in Ukrainian]
- Bodnar O. (2016) *Vokalno-pedahohichna kompetentnist maybutnoho vchytelya: filosofsko-pedahohichnyy aspekt*. [Vocal and pedagogical competence of the future teacher: philosophical and pedagogical aspect of O. Bodnar]. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Mukachevo: Carpathian Tower*. No. 20 (15). P. 130–135. [in Ukrainian]
- Velychko N., Savchuk Ye. (2020). *Dyryhentska maisternia Oleha Semenovycha Tymoshenka: muzykoznavchi pryntsyipy formuvannia repertuaru*. [Conducting workshop of Oleg Semenovich Tymoshenko: musicological principles of repertoire formation] *Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P.I. Chaikovskoho*. No 4 (49), S. 153–173. [in Ukrainian]
- Voloshko L.B. (2005). *Profesiina kompetentnist studentiv yak predmet psykhologo-pedahohichnoho analizu*. [Professional competence of students as a subject of psychological and pedagogical analysis]. *Nauka i suchasnist: zb. nauk. pr. Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. Drahomanova*. K.: NPU im. M. P. Drahomanova. T. 48. S. 22–32. [in Ukrainian]
- Ziazun I. (2004). *Pedahohichna maisternist: pidruchnyk* [Pedagogical skill: a textboo]. I. A. Ziazun, L. V. Kramushchenko, I. F. Kryvonos ta in.; za red. I. A. Ziazuna. K.: Vyshcha shkola. 286 s. [in Ukrainian]
- Komarovska O. A. (2017). *Pedahohichni ideї ta pohliady Anatoliia Avdiievskoho v konteksti suchasnykh sotsiokulturnykh protsesiv i zavdan mystetskoї osvity*. [Pedagogical ideas and views of Anatoly Avdievskyi in the context of modern socio-cultural processes and tasks of art education] (Rozdil 1). *Mystetsko-osvitni obrii tvorchosti Anatoliia Avdiievskoho: navchalno-metodychni posibnyk. Notna khrestomatiiia*. Kyiv: Vyd - vo NPU im. M. P. Drahomanova, 185 s. [in Ukrainian]
- Muravskyi, Pavlo. *Mii mystetskyi metod* [My artistic method]. URL: <https://pavlomuravskyi.com/pavlo-muravskij-mij-mysteczkyj-metod.html> [in Ukrainian].
- Profesiina osvita: slovnyk: navch. posibnyk* [Vocational education: dictionary: education. manual]. uklad. S. U. Honcharenko ta in.; za red. N. H. Nychkalo. K.: Vyshcha shkola, 2000. 380 s. [in Ukrainian].
- Savchenko O.P. (2010). *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasniyi vyshchii shkoli* [Competency Approach in Modern High School]. *Pedahohichni vydannia, e-zhurnal*

«Pedagogichna nauka: istoriia, teoriia, praktyka, tendentsii rozvytku», Vyp. 3 http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n3_2010_st_16/ [in Ukrainian].

Serhiichuk O. (2011). Profesiina kompetentnist maibutnoho uchtelia u systemi pidhotovky do pedahohichnoi diialnosti. [Professional competence of the future teacher in the system of training for pedagogical activities.] Problemy pidhotovky suchasnoho vchtelia № 4 (2), S. 203. [in Ukrainian]

Sorokina H. (2011). Struktura kompetentnosti fakhivtsia yak naukova problema. [The structure of specialist competence as a scientific problem]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchtelia. № 4 (Ch. 2). S. 207-212. Rezhym dostupu: file:///C:/Users/HOME/Downloads/ppsv_2011_4(2)__32.pdf [in Ukrainian]

Відомості про автора:

Багрій Тетяна Єфремівна

musa2016@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове містечко, вулиця 59, Запоріжжя,
Запорізька обл. 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-1-32-159-164

*Матеріал надійшов до редакції 12. 03. 2024 р.
Прийнято до друку 31. 03. 2024 р.*

Information about the author:

Baqriy Tetiana Yefremivna

musa2016@ukr.net

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-1-32-159-164

*Received at the editorial office 12. 03. 2024.
Accepted for publishing 31. 03. 2024.*